

STUDIA COMENIANA SEDLCENSIA

TOM II – BAND II

**WERNER KORTHAASE
BADACZ JANA AMOSA KOMENÍSKIEGO**

**WERNER KORTHAASE
ALS COMENIUSFORSCHER**

Praca zbiorowa pod redakcją naukową
Barbary Sitarskiej, Romana Mnicha, Manfreda Richtera

Sammelband unter wissenschaftlicher Leitung von
Barbara Sitarska, Roman Mnich, Manfred Richter

**Wydawnictwo Akademii Podlaskiej
Verlag der Akademie Podlasien
Siedlce 2009**

Recenzenci: prof. dr hab. Aniela Książek-Szczepanikowa
prof. dr Eugeniusz Pszeniczny

Komitet Wydawniczy:

Zofia Chyra-Rolicz (przewodnicząca), Stanisław Jaczyński, Mirosław Jakubiak, Iwona Kiersztyn, Marek Kucharski, Ryszard Mojak, Ryszard Rosa, Janina Skrzyczyńska, Stanisław Socha, Janusz Toruński, Izabela Trzpil, Janusz Uchmański, Hanna Wadas-Woźny, Andrzej Wiśniewski, Krystyna Wojtczuk, Kazimierz Żegnałek

Żaden fragment tej publikacji nie może być reprodukowany, umieszczany w systemach przechowywania informacji lub przekazywany w jakiegokolwiek formie – elektronicznej, mechanicznej, fotokopii czy innych reprodukcji – bez zgody posiadacza praw autorskich.

© Copyright by Wydawnictwo Akademii Podlaskiej, Siedlce 2009

ISBN 978-83-7051-540-9

Wydawnictwo Akademii Podlaskiej
08-110 Siedlce, ul. Bema 1, tel. (025) 643 15 20
e-mail: wydawnictwo@ap.siedlce.pl
www.wydawnictwo.ap.siedlce.pl

Wyd. I. Format B-5.
Ark. wyd. 20,5. Ark. druk. 24,7.

Druk: ELPIL, Siedlce

SPIS TREŚCI

INHALTSVERZEICHNIS

Wprowadzenie	7
Editorial	11
ROZDZIAŁ 1 – KAPITEL 1	
Werner Korthaase – droga Śyciowa	
Werner Korthaase – sein Leben	
Droga życiowa Wenera Korthaase	
<i>(Wykształcenie, pełnione funkcje zawodowe i honorowe)</i>	19
Werner Korthaases Lebensweg	
<i>(Bildungsweg, berufliche und ehrenamtliche Tätigkeit)</i>	23
Werner Korthaase	
<i>De brevitae vitae: ein Erinnern im Geiste des Seneca</i>	27
<i>(De brevitae vitae: Wspominanie w duchu Seneki)</i>	
Jaroslav Panek	
<i>Werner Korthaase – the Way of a Political Scientist to Comeniology</i>	39
<i>(Droga Wenera Korthaase jako politologa do Comeniologii)</i>	
Manfred Richter	
<i>Grußwort anlässlich der Verleihung der Ehrendoktorwürde der Universität Drohobycz an Dr. Werner Korthaase, Vorsitzenden der Deutschen Comeniusgesellschaft</i>	47
<i>(Powitanie z okazji nadania dr Wernerowi Korthaase, Przewodniczącemu Niemieckiego Towarzystwa Komeńskiego, tytułu doktora Honoris Causa Uniwersytetu w Drohobyczu)</i>	
Jiří Beneš	
<i>Laudatio auf Werner Korthaase anlässlich der Verleihung der Náprstek-Ehrenmedaille am 27. Februar 2006</i>	49
<i>Medaile Vojtěcha Náprstka v Berlíně</i>	52
<i>(Laudacja dla Wenera Korthaase z okazji wręczenia medalu honorowego im. Vojtěcha Náprstka w dniu 27. lutego 2006 r.)</i>	
ROZDZIAŁ 2 – KAPITEL 2	
Pożegnanie Wenera Korthaase	
Abschied von Werner Korthaase	
Deutsche Comeniusgesellschaft	
<i>Todesanzeige / Klepsydra</i>	55
Christiane Korthaase	
<i>Dank: „Es sandte mir das Schicksal tiefen Schlaf“ (Michelangelo)</i>	57
Teksty pożegnalne	
Trauerfeier am 27.Mai 2009	
<i>Bischof Theodor Clemens</i>	59
<i>Andreas Fritsch</i>	61
<i>Joachim Bahlcke</i>	65
<i>Jiří Beneš</i>	67

Leopold Bongart	69
Sigurd Hauff	71
Roman Mnich	73
Barbara Sitarska	75
Uwe Voigt	77
Aus den Nachrufen auf Werner Korthaase	
Z nekrologów poświęconych Wernerowi Korthaase	
(Auswahl von Andreas Fritsch / zestawił Andreas Fritsch)	79
Bestattungsfeier 12. Juni 2008	
Pożegnanie Wenera Korthaase 12. czerwca 2008	
Pfarrer Manfred Richter	87
ROZDZIAŁ 3 – KAPITEL 3	
Wspomnienia o Wernerze Korthaase	
Erinnerungen an Werner Korthaase	
Владимир Янцен	
<i>Светлой памяти Доктора Вернера Кортхаазе</i>	93
<i>(Świetlanej pamięci doktora Wenera Korthaase)</i>	
Jan Kumpera	
<i>Dvacet let přátelství s Wernerem Korthaasem</i>	101
<i>(Dwadzieścia lat przyjaźni z Wernerem Korthaase)</i>	
Ирина Валявко	
<i>Воспоминания о докторе Вернере Кортхаазе</i>	103
<i>(Wspomnienia o doktorze Wernerze Korthaase)</i>	
Roman Mnich	
<i>Ein Fragment der Erinnerungen an Werner Korthaase</i>	109
<i>(Fragment wspomnień o Wernerze Korthaase)</i>	
Oleh Radchenko	
<i>Ihm war das Leben zu kurz</i>	115
<i>(Życie było dla niego za krótkie)</i>	
Barbara Sitarska	
<i>Spotkanie z Wernerem Korthaase</i>	117
<i>(Begegnung mit Werner Korthaase)</i>	
Danuta Szymonik	
<i>Zum Gedenken an Werner Korthaase</i>	121
<i>(Ku czci Wenera Korthaase)</i>	
Wacław Szymonik	
<i>Die schöpferischen Anregungen durch die Treffen mit Werner Korthaase</i>	123
<i>(Inspiracje twórcze płynące ze spotkań z Wernerem Korthaase)</i>	
Микола Зимомря	
<i>Любов'ю до людей зігриме серце або слово про Вернера Кортхаазе</i>	125
<i>(Miłością do ludzi przepełnione serce czyli słowo o Wernerze Korthaase)</i>	
Erwin Schadel	
<i>Weneri Korthaase de vita temporalis in aeternam immersis. ΕΓΚΩΜΙΟΝ</i>	127

ROZDZIAŁ 4 – KAPITEL 4

Z *Archivum* Wernera Korthaase

Aus dem Archiv von Werner Korthaase

Werner Korthaase

Johann Amos Comenius. Pädagoge und Mann des Friedens (1592–1992)..... 131
(*Jan Amos Komeński. Pedagog i człowiek pokoju (1592–1992)*)

Werner Korthaase

Die alte und die neue Comenius-Gesellschaft 139
(*Dawne i nowe Towarzystwo Komeńskiego*)

Werner Korthaase

Vojtěch Náprstek und die Comenius-Gesellschaft von 1891 157
(*Vojtěch Náprstek a Towarzystwo Komeńskiego od roku 1891*)

Werner Korthaase

*Paul Kleinert – ein Berliner Universitätsprofessor
als erster deutscher Comeniologe* 159
(*Paul Kleinert – berliński profesor uniwersytetu
jako pierwszy niemiecki badacz Komeńskiego*)

Werner Korthaase

O twórczości Jana Amosa Komeńskiego w Polsce 177
(*Über das Schaffen von Comenius in Polen*)

Werner Korthaase

*René Descartes o powadze celów i obietnic
Jana Amosa Comeniusa (Komeńskiego)* 183
(*René Descartes über die Ernsthaftigkeit der Zielen
und Versprechen von Comenius*)

Werner Korthaase

*Habent sua fata libelli.
Das Schicksal des Hauptwerks von J. A. Comenius* 199
(*Los dzieła głównego J. A. Komeńskiego*)

Werner Korthaase

*Zwei Philosophen und ein Dritter – Dmytro Čyževs'kyj,
Hans-Georg Gadamer und Martin Heidegger* 221
(*Dwaj filozofowie i trzeci – D. Čyževs'kyj, H.-G. Gadamer i M. Heidegger*)

Panas Fedenko

*Die politischen Pläne von J.A. Comenius und die Ukraine
(Vorbereitung zum Druck und Kommentar von Werner Korthaase)* 235
*Polityczne plany J.A. Komeńskiego a Ukraina
(Przygotowanie do druku i komentarz Wernera Korthaase)*

Werner Korthaase

Comenius – in Verantwortung für das Schicksal der Menschheit 257
(*Komeński – w poczuciu odpowiedzialności za los ludzkości*)

ROZDZIAŁ 5 – KAPITEL 5

Kontynuujemy dzieło Wernera Korthaase

Setzen wir sein Werk fort – Werner Korthaase gewidmete Texte

Barbara Sitarska

Johann Amos Comenius als Vorkämpfer der Idee der lebenslangen Bildung ..271
(*Jan Amos Komeński jako prekursor idei kształcenia ustawicznego*)

Manfred Richter	
<i>Erwachsenenbildung als allgemeine Beratung</i>	281
<i>(Kształcenie dorosłych jako „Ogólna rozprawa o naprawie dzieł ludzkich”)</i>	
Hartmut Rudolph	
<i>Daniel Ernst Jablonski und Gottfried Wilhelm Leibniz – Kirchen- und akademiegeschichtliche Beobachtungen zur Frühaufklärung</i>	299
<i>(Daniel Ernest Jabłoński i Gottfried Wilhelm Leibniz – O wczesnym Oświeceniu z punktu widzenia historii Kościoła i akademii)</i>	
Herbert Hörz	
<i>Werner Korthaase und die Leibniz-Sozietät</i>	311
<i>(Werner Korthaase a towarzystwo Leibniz-Sozietät)</i>	
Rudolf Jindrák	
<i>Werner Korthaase und die Comenius-Forschung</i>	313
<i>(Werner Korthaase a badania nad Komeńskim)</i>	
 ROZDZIAŁ 6 – KAPITEL 6	
Recenzje, komunikaty i bibliografia	
Publikationsberichte und Bibliographie	
 Jiří Beneš	
<i>Festschrift für Werner Korthaase ist erschienen</i>	317
<i>(Tom jubileuszowy poświęcony Wernerowi Korthaase ukazał się)</i>	
Manfred Richter	
Studien zu Comenius und zur Comeniusrezeption in Deutschland. Festschrift für Werner Korthaase zum 70. Geburtstag. Her. von Petr Zemek, ThD (Uherský Brod), PhDr. Jiří Beneš (Praha), Beate Motel (Berlin) (= Studia Comeniana et Historica 79 XXXVIII. Muzeum Uherský Brod (CZ) 2008, 958 S. (Studia o Komeńskim i recepcji Komeńskiego w Niemczech. Tom jubileuszowy poświęcony Wernerowi Korthaase z okazji 70. urodzin)	319
Zdzisław Kosyż	
Studia Comeniana Sedlcensia. Tom I: <i>Jan Amos Komeński a kultura epoki baroku</i> . Praca zbiorowa pod redakcją naukową Barbary Sitarskiej i Romana Mnicha. Siedlce 2007, Wydawnictwo Akademii Podlaskiej, 305 s. + ilustracje	321
Manfred Richter	
Daniel Ernst Jablonski. Religion, Wissenschaft und Politik um 1700 (= Jabloniana 1), her.von Joachim Bahlcke und Werner Korthaase. Harrassowitz Verlag: Wiesbaden 2008, IX + 560 S. – Eine Übersicht (Daniel Ernest Jabłoński. Religia, nauka i polityka około roku 1700 (= Jabloniana 1),	327
Andreas Fritsch, Renate Lachmann (Hg.)	
Comenius Jahrbuch 13-15 (2005-2007). Academia-Verlag: St. Augustin 2008. 256 S. Inhaltsverzeichnis. (Rocznik Komeńskiego 13-15. Spis treści)	333
 Wykaz publikacji Wernera Korthaase / Bibliographie Werner Korthaase	335
 Galeria zdjęć / Photogalerie	365